

הפסוק (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים יגו'. עד שחוזרים כמו שיצאו.

גם כף - (שם יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה. כמו שנתן אותה שלמה אם תשוב בתשובה, שהיא בינ"ה, ב"ן י"ה, עליון. אות ה' עולה באות י' לחמשים, עשר פעמים חמש. הרי היא י"ם, י"ה. ב"ן, נחל שיוצא מהים ונחלק לכמה נחלים, כמו אילן שמתפשט לכמה ענפים.

ואם לא חזרה נשמה שלמה כמו שהשתלמה, נאמר בה (שם א) שם הם שבים ללכת, היא וכל הנשמות האחרות. גם כף איננו שלם בכך אם אין לו בת, שהיא העולם הזה, להיות שלם בעולם הזה שנברא בה. זהו שכתוב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. (אלא)

יה"ו, (איוב לג) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר. והרשעים שנאמר בהם (קהלת ח) ובכך ראיתי רשעים קברים וכאו, גרמו (שמות לב) אלה אלהיך ישראל, שנאמר עליהם (עמוס ב) על שלשה פשעי ישראל. אחרי שקלקלו עצמם שלוש פעמים ולא זכו ביה"ו, שנאמר בו (קהלת יא) מקום שיפול העץ שם יהוא. [על ארבעה לא אשיכנו, דהינו ה'. ונדונו בגיהנם במשחית אף וחמה.

ורבנשים של שלש אותיות הללו נודעים בקשת, שהם לבן, אדם וירק. מי שיבא בזמן אחד הוא לבן, בשני אדם, בשלישי ירק. ומשום שביעקב נכללו האותיות, ונשרש האילן ונטע והתגדל ונעשה פרי טוב - (ישעיה כט) לא

עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, להיות מרכבתו ביצר הרע, שהוא נחש וכל מיני חיה רעה, ומשום זה - (הושע יב) וישר אל מלאך ויוכל. ומשום שאדם נקרא אילן, הוא סוד זה לאילן

מתפלגין כמה נחלי, דאינון מסבבין עלמא, עד דחזרו לימא דנפקו מתמן, ובגין דא אמר קרא, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים יגו'. עד דאהדרו כגוונא דנפקו.

אוף הכי, (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה. כגוונא דיהיב לה (דף רט"ו ע"ב) שלימתא. אם תשוב בתשובתא, דאיהו בינ"ה ב"ן י"ה, עלאה. את ה' סליקת באת י' לחמשים, עשר זמנין חמש. הא איהו י"ם, י"ה. ב"ן, נחל דנפק מן ימא, ואתפליג לכמה נחליו, כגוונא דאילנא דאתפשט לכמה ענפין.

ואי לא חזר נשמתא שלימתא, כגוונא דאשתלמת. אתמר בה, שם הם שבים ללכת, איהי וכל נשמתין אחרנין. אוף הכי לאו איהו שלים בכך, אי לית ליה בת, דאיהו עלמא דין, למהוי שלים בהאי עלמא דאתפרי בה', הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. (אלא)

יה"ו, (איוב לג) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. ורשיעייא דאתמר בהון, (קהלת ח) ובכך ראיתי רשעים קבורים וכאו, גרמו אלה אלהיך ישראל, דאתמר עליהו, (עמוס ב) על שלשה פשעי ישראל. בתר דקלקלו גרמיהו תלת זמנין, ולא זכי ביה"ו, דאתמר ביה (קהלת יא) מקום שיפול העץ שם יהוא. על ארבעה לא אשיכנו, דהינו ה'. ואתדנו בגיהנם, במשחית אף וחימה.

ולבושין דתלת אתוון אליו, אשתמודעין בקשת, דאינון חינור סומק וירוק. מאן דיייתי בזמנא חדא, איהו חינור. בתנינא, סומק. בתליתאה, ירוק. ובגין דביעקב אתפלילו אתוון, ואשתרש אילנא ואתנטע ואתרפא, ואתעביד איבא טבא, (ישעיה כט) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, למהוי מרפכתייה ביצר הרע, דאיהו נחש, וכל מיני חיה בישא. ובגין דא, (הושע יב)

עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, להיות מרכבתו ביצר הרע, שהוא נחש וכל מיני חיה רעה, ומשום זה - (הושע יב) וישר אל מלאך ויוכל. ומשום שאדם נקרא אילן, הוא סוד זה לאילן

וישר אל מלאך ויוכל. ובגין דאתקרי אדם אילנא, איהו רזא דא, לאילנא דאתנטע באתר דלא עביד איבא. מה עבד. עקר ליה ונטעיה באתר אחרא. ובגין דא אוקמויה מארי מתניתין דלא הוי מוחזק למהוי עקר, עד דאזיל לארץ ישראל, ואתנטע תמן באתתא.

אוף הכי צדיק, דאיהו מטלטל מאתר לאתר, מבית לבית, כאלו ייתי בגלגולא זמנין סגיאין. והינינו (שמות כ) ועושה חסד לאלפים לאוהביו, עד דיזכה לעלמא (דאתי) שלים. אבל לחיבבא, לא אייתי ליה יתיר מתלת זמנין. ואי חזר בתיבתא, אתמר ביה גלות מכפרת עון. ובגין דא אוקמויה מארי מתניתין, צדיקים שוב אינן חוזרים לעפרם.

אלא קא רמיזו, (ויקרא יד) ועפר אחר יקח וטח את הבית. (איוב לד) ואדם על עפר ישוב. (קהלת יב) וישוב העפר על הארץ פשהיה. בגין דהוא מנוגע, ולית ביה אלא אשה רעה, יצר הרע, דאתמר בה אשה רעה צרעת לבעלה. מאי תקנתיה. יגרשנה ויתרפא. דאיהי גרמת (בראשית א) ויגרש את האדם האדם, דא נשמתא. א"ת, בת זוגו דאדם. (משלי כז) כצפור נודדת מן קנה בן איש נודד ממקומו.

ובגין דא, (תהלים פד) גם צפור מצאה בית, היינו יבמה. ודרור קן לה, היינו גואל, אשר שטה אפרוחיה, בן ובת. זפאה איהו מאן דעבד (לוי) קינא, (ויקרא כה) וגאל את ממפר אחיו. דאיהו מכור בעבור דלאו דיליה.

ובגין דא אמר משה, (דברים ג) ויתעבר יי בי למענכם. הכא הוא סוד העבור. רעיא מהימנא, שזיב שתיין רבוא, כמה זמנין דאתי בגלגולא, ובגין דא זכות פלהו תליא קדשא בריך הוא ביה. ובגין דא אוקמויה רבנן, אשה אחת ילדה במצרים ששים רבוא בכרס אחד. ואף על גב דאוקמויה רבנן במלין אחרנין, שבעים פנים לתורה.

ומשום זה פרושה חכמים, אשה אחת ילדה במצרים ששים רבוא בכרס אחד. ואף על גב שחכמים פרושה בדברים אחרים - שבעים פנים לתורה.

שנטע במקום שלא עושה פרי, מה עשה? עקר אותו ונטעו במקום אחר. ומשום זה פרושה בעלי המשנה, שלא היה מחזק להיות עקר, עד שהלך לארץ ישראל ונטע שם באשה.

גם כף צדיק, שהוא מטלטל ממקום למקום, מבית לבית, כאלו יבא בגלגול פעמים רבות, והינו (שמות כ) ועושה חסד לאלפים לאהביו, עד שיזכה לעולם (הבא) שלם. אבל לרשעים לא מביאים יותר משלש פעמים. ואם חזר בתשובה, נאמר בו גלות מכפרת עון. ומשום זה פרושה בעלי המשנה, צדיקים שוב אינן חוזרים לעפרם.

ארא רומז, (ויקרא יד) ועפר אחר יקח וטח את הבית. (איוב לד) ואדם על עפר ישוב. (קהלת יב) וישוב העפר על הארץ פשהיה. משום שהוא מנוגע, ואין בו אלא אשה רעה, יצר הרע, שנאמר בה אשה רעה צרעת לבעלה. מה תקנתו? יגרשנה ויתרפא, שהיא גרמת (בראשית כג) ויגרש את האדם. האדם - זו הנשמה. א"ת - בת זוג האדם. (משלי כז) כצפור נודדת מן קנה בן איש נודד ממקומו. ומשום זה, (תהלים פד) גם צפור מצאה בית, הינו יבמה. ודרור קן לה, הינו גואל. אשר שטה אפרוחיה, בן ובת. אשרי מי שעושה (להם) קן, (ויקרא כה) וגאל את ממפר אחיו, שהוא מכור בעבור מה שלא שלו.

ומשום זה אמר משה, (דברים ג) ויתעבר היי בי למענכם. כאן הוא סוד העבור. רועה נאמן השאיר ששים רבוא, כמה פעמים שבא בגלגול, ומשום זה זכות כלם תלה בו הקדוש ברוך הוא.

ומשום זה פרושה חכמים, אשה אחת ילדה במצרים ששים רבוא בכרס אחד. ואף על גב שחכמים פרושה בדברים אחרים - שבעים פנים לתורה.